Bölüm 4

Arapçada Ecvef Fiiller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 4

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

2 Arapçada Ecvef Fiiller

2 Mu‘tell fiillerin ikinci grubunu oluşturan Ecvef fiillerin di’li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

3 Ecvef Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتاحية: • Ecvef Fiil Çekimi تصريف الفعل الأجوف

GİRİŞ

مُقَدّمة

Mu‘tell fiiller grubunun ikinci ögesi *ecvef* fiillerdir. Bu fiillerin orta harfi, yani ‘aynu’l-fi‘l’i illetlidir. Ecvef fiiller, illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır. İlletli harfi *vâv* olan ecvef fiillere ecvef-i vâvî; illetli harfi *ye* olan ecvef fiillere ise ecvef-i yâ’î adı verilir.

Bu bölümde ecvef fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy çekimleri verilecektir.

Bölüm içinde ecvef fiillerin kullanıldığı Ramazan ayı konulu bir diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 4

العربية في حياتنا اليوميّة ٤

Ramazan Ayı

Ali: Selâmün aleyküm.

Ahmet: Aleyküm selâm.

Ali: Ramazan ayı geldi. Ramazanınız mubarek olsun.

Ahmet: Sizin de Ramazanınız mubarek olsun. Yarın oruç tutacağız inşallah. Geçen sene oruç tuttun mu?

Ali: Evet, sadece bir hafta tuttum. Fakat bu yıl ilk kez orucu bütün ay tutmak istiyorum inşallah. Sen?

Ahmet: Ben de aynı şekilde bütün ay tutmak istiyorum. Ramazanda ne yapacaksın?

Ali: Gündüzleri camiye gideceğim ve Kur’an-ı Kerîm okuyacağım. İftardan sonra anne ve babamla camiye gideceğim ve teravih namazı kılacağım. Sen ne yapacaksın?

Ahmet: Ben de Kur’an-ı Kerîm okuyacağım ve değişik camilere giderek Kur’an-ı Kerîm tilaveti dinleyeceğim ve teravih namazı kılacağım.

شهر رَمَضان

عَلي: السلام عَلَيْكُمْ.

أَحْمَد: وَ عَلَيْكُم السلام.

عَلي: جَاء شَهْرُ رمضان. كُلُّ عام و أَنْتُمْ بِخَير.

أَحمَد: كُلُّ عام و أَنْتُم بِخَير. سَنَصُومُ غَدًا إنْ شاء الله.
هَلْ صُمْتَ في السَّنة الماضية؟

عَلي: نَعَمْ، صُمتُ أُسْبُوعاً فقط. و لكن في هذه السَّنة
و لِأوَّل مرّة أُريدُ أنْ أصُومَ الشَّهرَ كاملا إن شاء الله.
و أَنْتَ؟

أَحْمَد: و أنا كذلك أُرِيد أَنْ أَصومَ كُلَّ الشَّهر أيضًا.
ماذا ستَفعلُ في رمضان؟

عَلي: سَأَذْهَبُ إلى المَسجِد نهاراً و أَقرأُ القرآن
الكريم. و بَعْدَ الإفطار سأذهَبُ إلى المَسْجِدِ
مع أمي و أبي و أُصَلِّي صَلاة التَّراويح. و ماذا
ستَفْعَلُ أَنْتَ؟

أَحْمَد: أنا سأَقْرَأُ القُرآن الكريم أَيْضا و سَأَذْهَبُ إلى
مَساجِد مختلفة للاِسْتِماعِ إلى تلاوة القرآن الكريم
و سَأُصَلِّي صَلاة التّراويح.

dikkat

Daha önce 1. Bölümde “كُلُّ عام وأَنْتُمْ بِخَير” ifadesinin pek çok münasebet için kullanıldığını belirtmiştik. Bu deyiş, söylendiği yer itibariyle anlam kazanır. Bu diyalogda Ramazan ayının girişi dolayısıyla söylenen bir dilek cümlesidir ve Türkçeye “Ramazanınız mubarek olsun, Hayırlı Ramazanlar, İyi Ramazanlar, Ramazanınızı tebrik ediyorum” gibi ifadelerle çevrilmesi mümkündür.

Neden Geç Kaldın?

Halit: Selâmün aleyküm Ömer.
Ömer: Aleyküm selâm Halit.
Halit: Neden geç kaldın?
Ömer: Yağmur yüzünden geç kaldım. Ya sen? Sen neden derse geç kaldın?
Halit: Trafik yüzünden geç kaldım.
Ömer: Haydi sınıfa girelim.

لِماذا تَأَخَّرْتَ؟

خالد: السلام عَلَيْكُمْ يا عُمر.
عُمر: وَ عَلَيْكُم السلام يا خالِد.
خالد: لماذا تَأَخَّرْتَ؟
عُمر: تَأَخَّرتُ بِسَببِ المَطَر. و أَنْتَ؟ لماذا تَأَخَّرْتَ إلى الدَّرس؟
خالد: تَأَخَّرتُ بِسَببِ المُرُور.
عُمر: هَيَّا بِنا نَدْخُل في الصَّف.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Diyalogları defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Birinci diyalogta yer alan صام ecvef fiilinin Kur’an-ı Kerim’de nasıl geçtiğini araştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bu iki diyaloğu bir arkadaşınızla Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA ECVEF FİİLLER

القواعِد: الفعل الأجوف

Mu‘tell fiiller grubunun ikinci ögesi *ecvef* fiillerdir. Orta harfi, yani ‘aynu’l-fi‘l’i illetli olan fiillere ecvef fiiller denir. Ecvef fiiller bu illetli harfin vav (و) ya da ye (ي) oluşuna göre ikiye ayrılır:

- İlletli olan orta harf *vâv* ise bu fiile *ecvef-i vâvî*,

  قالَ (söyledi, dedi) قامَ / (kalktı) / نامَ (uyudu) / فازَ (kazandı)

- İlletli olan orta harf *ye* ise bu fiile *ecvef-i yâ’î* adı verilir.

  سارَ (yürüdü) / باعَ (sattı) gibi.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere bu fiillerin hepsinde orta harfler eliftir. İster ecvef-i vâvî, ister ecvef-i yâ‘î olsun orta harfler hep elif olarak görünürler. Sebebi şu kuraldır:

Kural: İlletli harf harekeli, kendisinden önceki harf de harekeli ise illetli harf harekesinden arındırılarak kendisinden önceki harfin harekesine uygun bir illetli harfe dönüştürülür.

Bu kuralı örneklendirelim:

قَوَمَ ← قامَ
سَيَلَ ← سالَ
بَيَعَ ← باعَ
نَوِمَ ← نامَ

dikkat

İlletli harf, adından da anlaşılacağı üzere, bir nevi hasta olarak; hareke ise harfin üzerinde bir yük olarak kabul edilir. Hastaya yük yüklenmeyeceği gibi, kelime başında olmadığı sürece illetli harfe de yük yüklenmemesi, yani hareke verilmemesi esastır.

Ecvef fiildeki elifin aslının *vâv* mı yoksa *ye* mi olduğu fiilin muzârisinde görünür (fiil 1. kalıptansa asıl olan *vâv* harfi; ikinci kalıptansa asıl olan *ye* harfi fiilin muzârisinde ortaya çıkar). 4. kalıptan olan ecvef fiillerde, نام - ينام örneğinde olduğu gibi asıl olan *vâv* harfi muzâride değil, ancak mastar formunda (نوم – *nevm*) kendini gösterir.

Şimdi sırasıyla bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Ecvef Fiilin Mâzî Çekimi

Ecvef fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekiminde fiilin kaçıncı kalıptan olduğunu bilmek önemlidir. Çünkü aşağıda görüleceği üzere ecvef fiil üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren yapısal bir değişikliğe uğrar. Ecvef-i vâvî türünden bir ecvef fiil olan قال (söyledi) fiili örneğinde bu çekimi inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قالوا	هُما قالا	هُوَ قال	Gâib
هُنَّ......	هُما قالَتا	هِيَ قالَتْ	Gâibe

Fiilin هُنَّ zamiri ile mâzi çekimini yapmanız istendiğinde, büyük olasılıkla هُنَّ قالْنَ biçiminde bir cevap vermek isteyeceksinizdir; ancak bu çekim doğru değildir. Fiilin bundan sonraki çekimini doğru yapabilmemiz için şu kuralları bilmemiz zorunludur:

Kural 1- Arapçada kendisinden önceki harekeyi uzatmada kullanılan illetli harfler, esasen sükûn ile harekeli kabul edilirler.

Kural 2- Arapçada sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelmez.

Kural 3- İki sükûnlu harfin yan yana gelmesi durumunda, bu harflerden biri sağlam, diğeri illetli harftir; sağlam olanı ayakta kalırken illetli olanı düşer.

Şimdi çekimde kaldığımız yere dönecek olursak; هُنَّ قالْنَ biçimindeki yanıtımızın neden yanlış olduğunu bu kurallardan sonra anlamış oluyoruz. Nûn-u nisve'den önceki harf hep sükûn ile harekeli olduğundan ve elif de sükûn ile harekeli kabul edildiğinden, yukarıdaki kurallar gereği iki sükûn yan yana gelemez ve sağlam olanı ayakta kalırken, illetli olan elif düşer: هُنَّ قلْنَ

Üçüncü çoğul dişilden itibaren "iki sükûnlu harf yan yana gelmez" kuralı gereği illetli harfi attıktan sonra, *fâ'u'l-fi'l*'in harekesinde de mutlaka değişiklik yaparız. Fâ'u'l-fi 'l'i, yani baştaki harfi nasıl harekelememiz gerektiğine ilişkin yol gösterici kuralımız şudur:

Kural 4- Fiil birinci kalıptansa fâ'u'l-fi'l damme ile, birinci kalıptan değilse fâu'l-fi'l kesra ile harekelenir.

قال fiili birinci kalıptan olduğu için bu durumda قُلْنَ şeklinde harekelenecek ve fiilin çekimine bu şekilde devam edilecektir.

Bu açıklamalardan sonra ecvef-i vâvî'nin mâzî çekimi aşağıdaki gibi olması gerektiğini kavramış bulunuyoruz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قالوا	هُما قالا	هُوَ قال	Gâib
هُنَّ قُلْنَ	هُما قالَتا	هِيَ قالَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ قُلْتُمْ	أَنْتُما قُلْتُما	أَنْتَ قُلْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ قُلْتُنَّ	أَنْتُما قُلْتُما	أَنْتِ قُلْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ قُلْنا		أنا قُلْتُ	Mutekellim

Şimdi de ecvef-i yâ'î türünden, ikinci kalıptan gelen سارَ (yürüdü) fiilini mâzî formda çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ساروا	هُما سارا	هُوَ سارَ	Gâib
هُنَّ سِرْنَ	هُما سارَتا	هِيَ سارَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ سِرْتُمْ	أَنْتُما سِرْتُما	أَنْتَ سِرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ سِرْتُنَّ	أَنْتُما سِرْتُما	أَنْتِ سِرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ سِرْنا		أَنا سِرْتُ	Mutekellim

Görüldüğü üzere سارَ fiilinin illetli harfi de, üçüncü çoğul şahıs dişil formundan itibaren düşürülmüş ve fiil ikinci kalıptan olduğu için üçüncü şahıs dişil çoğuldan itibaren fâ'u'l-fiilin harekesi kesra yapılmıştır.

Ecvef Fiilin Muzârî Çekimi

Muzârî çekime geçmeden önce, ecvef fiillerin muzâri yapılarında meydana gelen değişimi ve buna ilişkin kuralları öğrenelim.

Evcef fiillerden örneğin 1. kalıptan (قالَ)'nin muzârisinin (يـَقُولُ), 2. kalıptan (سارَ)'nin muzârisinin (يَسِيرُ) 4. kalıptan (نامَ)'nin muzârisinin (يَنامُ) olduğunu söyleyelim. Bu muzâri yapıların, sâlim fiili anlatırken gösterdiğimiz fiil kalıplarının standart formlarına uymamış olduğunu fark ediyorsunuzdur. Ecvef fiilin mâzi çekimini anlatırken (قَوَلَ)'nin nasıl (قَالَ)'ye dönüştüğünü ve bu dönüşüme neden olan kurallar bütününü öğrendiniz. Şimdi de ecvef fiillerin muzârilerinin yukarıdaki görünüme nasıl dönüştüğünü görelim.

Bildiğiniz gibi (قَالَ)'nin aslı (قَوَلَ)'dir. Birinci kalıptan bir fiil olduğu için muzari formu (يَقْوُلُ) biçiminde gelmesi gerekirken, bu şekilde değil de (يَقُولُ) biçiminde kullanılmaktadır. Bunun sebebi şu kuraldır:

Kural: İlletli harf harekeli, kendisinden önceki sağlam harf harekesiz ise illetli harfin harekesi kendisinden önceki harfe verilir. İlletli harf, bu harekeye uygun illetli harfe dönüşür.

Bunu (يَقْوُلُ) örneğinde uyguladığımızda, illetli harf olan *vâv*'ın damme ile harekeli olmasına karşılık, kendisinden önceki sağlam (ق - *kâf*) harfi harekesizdir (yâni sâkin, sükûnludur). Bu durumda *vâv*'ın dammesi *kâf*'a verilmiştir. *Vâv* harfi, zaten damme harekesini uzatan illetli harf olduğu için görünümünü korumuş ve böylece muzârî fiilimiz (يَقُولُ) biçimini almıştır.

Aynı durumu, ikinci kalıptan bir fiil olan -yani illetli harfinin aslı *ye* olan (سارَ)'nin muzârisinde de görüyoruz. Normal koşulda (يَسْيِرُ – *yes-yi-ru*) biçiminde gelmesi beklenen muzâri yapı, bu kural dolayısıyla يَسِيرُ - *yesîru* olmuştur; yani ye'nin kesra harekesi kendisinden önceki (س – *sin*) harfine aktarılmış, kendisi zaten kesra harekesini uzatan illetli harf olduğu için değişmemiş ve muzârî fiil böylece (يَسِيرُ) biçimini almıştır.

Şimdi de dördüncü kalıptan bir fiil olan ve illetli harfinin aslı *vâv* olan (نَامَ)'nin muzârisini ele alalım. Normal koşulda (يَنْوَمُ – *yen-ve-mu*) biçiminde gelmesi beklenen muzâri yapı, bu kural gereği (يَنَامُ) biçimine dönüşmüştür. Çünkü buradaki *vâv* harfi fetha ile harekeli iken, kendisinden önce gelen sağlam (ن – *nûn*) harfi harekesizdir. *Vâv*'ın fethası *nûn* harfine aktarılmış, böylece (يَنَوْمُ) olmuş, *vâv* da kendisinden önceki harfin fetha harekesini uzatmaya uygun bir illetli harfe, yani *elif*'e dönüşmüştür: يَنَامُ.

Şimdi bu kalıpların her biri için örnek muzâri fiil çekimleri yapalım. Önce قال fiilinin muzârisini çekelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَقُولونَ	هُما يَقُولانِ	هُوَ يَقُولُ	Gâib
هُنَّ يَقُلْنَ	هُما تَقُولانِ	هِيَ تَقُولُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَقُولونَ	أَنْتُما تَقُولانِ	أَنْتَ تَقُولُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَقُلْنَ	أَنْتُما تَقُولانِ	أَنْتِ تَقُولِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَقُولُ		أَنا أَقُولُ	Mutekellim

Yukarıdaki çekimde, nûn-u nisvenin bitiştiği 3. ve 2. şahıs çoğul dişil formlarında, illetli harflerin düşürülmüş olduğunu fark etmiş olmalısınız. Nûn-u nisveden önceki harfin sükûn ile harekelenme zorunluluğu bulunduğundan, bu yapılarda iki sâkin (sükûn ile harekeli) harf yan yana gelmektedir. "Sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelemez" kuralı uyarınca ecvef fiilin muzâri çekiminde 3. ve 2. çoğul şahıs dişil yapılarında illetli harfler düşürülür:

هُنَّ يَقُولْنَ ← هُنَّ يَقُلْنَ

أنتُنَّ تَقُولْنَ ← أَنْتُنَّ تَقُلْنَ

Şimdi ikinci kalıptan bir fiil olan سار fiilinin muzâri çekimini yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَسِيرُونَ	هُما يَسِيرانِ	هُوَ يَسِيرُ	Gâib
هُنَّ يَسِرْنَ	هُما تَسِيرانِ	هِيَ تَسِيرُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَسِيرُونَ	أَنْتُما تَسِيرانِ	أَنْتَ تَسِيرُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَسِرْنَ	أَنْتُما تَسِيرانِ	أَنْتِ تَسِيرِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَسِيرُ		أَنا أَسِيرُ	Mutekellim

dikkat

3. ve 2. şahıs çoğul dişil formda illetli harfin düşmüş olduğunu fark ediniz!

Şimdi de dördüncü kalıptan olan نَامَ fiilini muzâri formda çekelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ينامُونَ	هُما يَنامانِ	هُوَ يَنامُ	Gâib
هُنَّ يَنَمْنَ	هُما تَنامانِ	هِيَ تَنامُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَنامُونَ	أَنْتُما تَنامانِ	أَنْتَ تَنامُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَنَمْنَ	أَنْتُما تَنامانِ	أَنْتِ تَنامِينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَنامُ		أَنا أَنامُ	Mutekellim

Öğrenme Çıktısı

2 Ecvef fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

كَانَ fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 32-34, "Âli İmran Sûresi" 7 ve "Şûrâ Sûresi" 53. ayet-i kerimelerinde bulunan ecvef fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla, ecvef fiilleri kullanarak birbirinize soru sorup yanıt veriniz.

ECVEF FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الفعل الأجوف

Ecvef Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Ecvef-i vâvî olan قال (dedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَقولُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: قُولُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa elif harfi getirilmez.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: قُولْ

Burada fiilin sonu cezm edildiğinde iki sükûnlu harfin yan yana geldiğini görüyorsunuz. Oysa Arapçada iki sükûnlu harfin yan yana gelmeyeceğini biliyorsunuz. Bu durumda yapılması gereken illetli harfin düşürülmesidir. Böylece emir kipi قُلْ (söyle!) biçiminde elde edilir.

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أَنْتُما تقولانِ ← قُولا
أَنْتُمْ تَقولونَ ← قُولوا
أَنْتِ تَقولينَ ← قُولي
أَنْتُما تَقولانِ ← قُولا
أَنْتُنّ تَقُلْنَ ← قُلْنَ

Buna göre, قال fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ قُولوا	أَنْتُما قولا	أَنْتَ قُلْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ قُلْنَ	أَنْتُما قولا	أَنْتِ قولي	Muhâtaba

Dikkat edileceği üzere, illetli harf sadece iki sükûnlu harf yan yana geleceğinde düşüyor, kendinden sonraki sükûnlu harf her harekelendiğinde illetli harf kendini gösteriyor. Çünkü onun düşürülmesini gerektiren sebep ortadan kalkmış oluyor.

Şimdi ikinci kalıptan gelen سارَ (yürüdü) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım:

أنت تَسِيرُ – سِيرُ – سِيرْ – سِرْ

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ سِيروا	أَنْتُما سِيرا	أَنْتَ سِرْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ سِرْنَ	أَنْتُما سِيرا	أَنْتِ سِيري	Muhâtaba

Şimdi de dördüncü kalıptan olan نَامَ (uyudu) fiilinin emr-i hâzır çekimini yapalım:

أنتَ تَنامُ – نامُ – نَامْ – نَمْ

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ ناموا	أَنْتُما ناما	أَنْتَ نَمْ	Muhâtab
أَنْتُنَّ نَمْنَ	أَنْتُما ناما	أَنْتِ نامي	Muhâtaba

Ecvef Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz. قال (dedi) fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için aşağıdaki gibi yaparız:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَقولوا	أَنْتُما لا تَقولا	أَنْتَ لا تَقُلْ	Muhâtab
أَنْتُنّ لا تَقُلْنَ	أَنْتُما لا تَقولا	أَنْتِ لا تَقولي	Muhâtaba

Ecvef Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz.

Şimdi قال fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَقولوا	هُما لِيَقولا	هُوَ لِيَقُلْ	Gâib
هُنَّ لِيَقُلْنَ	هُما لِتَقُولا	هِيَ لِتَقُلْ	Gâibe

Ecvef Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi قال fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَقُولوا	هما لا يَقُولا	هو لا يَقُلْ	Gâib
هُنّ لا يَقُلْنَ	هما لا تَقولا	هِيَ لا تَقُلْ	Gâibe

Ecvef fiilin emir ve nehiy çekimlerinde 3. şahıs tekil eril ve dişillerde ve 2. şahıs tekil erillerde iki sükûnlu harf yan yana geldiğinden illetli harflerin düşürüldüğünü, ancak diğerlerinde illetli harfin düşürülmesini gerektiren bir durum söz konusu olmadığı için illetli harflerin düşürülmediğini fark ediniz.

Ecvef fiil ile kurulmuş bazı örnek cümleler;

لماذا تَبيعُ سَيّارَتَها؟
Arabasını niçin satıyor?

لِأَنَّها بِحاجَةٍ إلى نُقود.
Çünkü paraya ihtiyacı var.

متى سَتَعودُ يا أبي؟
Ne zaman döneceksin baba?

سوْفَ أعودُ بَعْدَ أسْبوعٍ يا ابنتي.
Bir hafta sonra döneceğim kızım.

ماذا سَأقول؟
Ne diyeceğim?

نَعيشُ في مصر.
Mısır'da yaşıyoruz.

أيْنَ تَعيشانِ؟
Nerede yaşıyorsunuz?

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

O doğru cevabı söylüyor.	هُوَ يَقولُ الإجابَةَ الصَحيحَةَ.
O doğru cevabı söylemedi.	هُوَ لَمْ يقُلْ الإجابةَ الصَحيحَةَ.
Pek çok insan savaşlar nedeniyle ölüyor.	يَموتُ كَثيرٌ من الناس بِسَبَب الحُروب.
Sen burada uzun müddet yaşadın.	أَنْتَ عِشْتَ مُدّةً طَويلَة هنا.
Sen burada uzun müddet yaşamadın.	أَنْتَ لَمْ تَعِشْ مُدّةً طَويلَة هنا.
Sen yarın Ankara'da olacaksın.	أَنْتِ سَتَكونينَ في أنقرة غَداً.
Sen yarın Ankara'da olmayacaksın.	أَنْتِ لَنْ تَكوني في أنقرة غَداً.
Bugün arabayı sen sürüyorsun.	أنتَ تَقودُ السَيّارَةَ اليَوْمَ.
Ben bu işe geri dönmeyeceğim.	أنا لَنْ أَعودَ إلى هذا العَمَلِ.
Biz bu sonuçtan korkmuyoruz.	نحن لا نَـخافُ من هذه النّتيجَةِ.
Tarihi yerleri ziyaret ediyorsunuz.	أنتم تَزورونَ الأماكِنَ التاريخية.

dikkat

قال (dedi, söyledi) fiili daima لِ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. Türkçede yönelme durumu eki karşılığı olan إلى harf-i cerini asla almaz. Örnek:

قُلْتُ لَهُ: ona dedim

يَقُولُ لِي: bana diyor ki

قَالَ الـمُعَلِّمُ لِلتِّلْمِيذِ: öğretmen öğrenciye dedi ki

أَقُولُ لَكُمْ: size söylüyorum

قُلْ لِي: söyle bana, de bana

Öğrenme Çıktısı

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen ecvef fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (خاف/4)

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "İhlâs Sûresi" 1. ayet-i kerimesi olan "قُلْ هو الله أحد" cümlesini ecvef fiillere ilişkin öğrendiğiniz bilgilerle ilişkilendiriniz ve fiilin nasıl bir yapıda olduğunu belirtiniz.

Anlat/ Paylaş

Birkaç ecvef fiil seçip onları emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

صَلّى / يُصَلّي صلاةَ....

...namazını kılmak

مَرحَبًا.أنا عبد الله. أنا مُسْلِم. أعيشُ في السعوديّة. أصومُ في شهر رمضان و أُصَلِّي صلاة الفَجْرِ و صلاة الظُّهْرِ و صلاة العَصْرِ و صلاة المَغْرِبِ و صلاة الْعِشاءِ في وَقْتِها.

Merhaba. Ben Abdullah. Ben bir Müslümanım. Suudi Arabistan'da yaşıyorum. Ramazan ayında oruç tutarım. Sabah namazını, öğlen namazını, ikindi namazını, akşam namazını ve yatsı namazını vaktinde kılarım.

أَحْمد مسلِمٌ يَعيشُ في إسطنبول. يُصَلّي صلاة الظُّهر في المسْجد.

عائِشَة طالِبَة مسلمةٌ تَدْرُسُ في الجامعة. تُصَلّي صلاةَ الظُّهر و صلاةَ العصر في مسْجد الجامِعة.

Ahmet İstanbul'da yaşayan bir Müslümandır. Öğle namazını camide kılar.

Ayşe üniversitede okuyan Müslüman bir öğrencidir. Öğle ve ikindi namazını üniversitenin camisinde kılar.

تَقَبَّلَ الله.

Allah kabul etsin.

-هَلْ تَقْرَأُ القُرْآن يا عَلي؟
-نَعَمْ، أَقْرَأُ كُلَّ صباح جُزْأً مِنَ القُرْآنِ الكَريم.
-تَقَبَّلَ الله.
-مِنّا و منكُم.

- Kur'ân okuyor musun Ali?
- Evet, her sabah Kur'ân-ı Kerim'den bir cüz okuyorum.
- Allah kabul etsin.
- Cümlemizinkini.

-هَلْ صَلَّيْتِ صلاةَ العَصْرِ يا فاطِمة؟
-نَعَمْ، صَلَّيْتُها.
-تَقَبَّلَ الله.
-مِنّا و منكُم.

- İkindi namazını kıldın mı Fatma?
- Evet, kıldım.
- Allah kabul etsin.
- Cümlemizinkini.

بِسَبَبِ.....

....dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden

....بِسَبَبِ: ... dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden anlamında bir edattır. Daha çok olumsuz anlamlı eylemleri gerekçelendirmek için kullanılır ve kendisinden sonra gerekçe niteliğinde bir isim gelir. Bu isim muzâfun ileyh olduğundan daima mecrûrdur.

ما نِمْتُ جَيِّدًا بِسَبَبِ الضَّوْضاءِ. (Gürültü yüzünden iyi uyu(ya)madım.)

لا أَخْرُجُ من البَيْت بِسَبَبِ البَرْد.

Soğuktan dolayı evden dışarı çıkmıyorum.

لَمْ أَسْمَعْ جَيِّدا بِسَببِ الضَّوضاءِ في الخارج.

Dışarıdaki gürültüden dolayı iyi duyamadım.

أَتْعَبُ كلَّ يَومٍ بِسببِ كَثْرَةِ دروسي في الجامعة.

Üniversitedeki derslerimin çokluğu sebebiyle her gün yoruluyorum.

مَرِضَت الطِّفلةُ بِسببِ ضَربة الشّمس.

Çocuk güneş çarpması yüzünden hastalandı.

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

...بِسَبَبِ edatını kullanarak defterinize en az beş cümle yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Türkçe ve Arapçadaki namaz isimlerini karşılaştırınız.

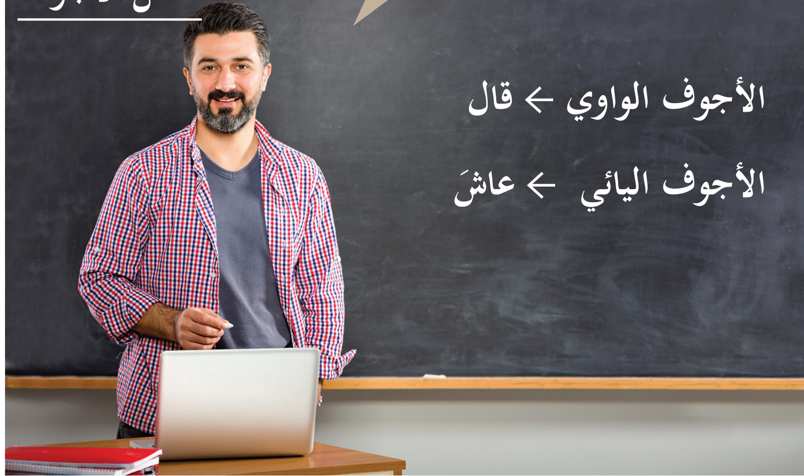
Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen bir arkadaşınızla "بِسَبَبِ" edatını kullanarak cümleler kurunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْريفَ الفعل الأجوف.

الفعل الأجوف هو فعلٌ حرفه الوسط حرف عِلّة. مثل قال–نام–عاش

هُوَ قسمان: الأجوف الواوي (مثل قال) ؛ و الأجوف اليائي (مثل سار)

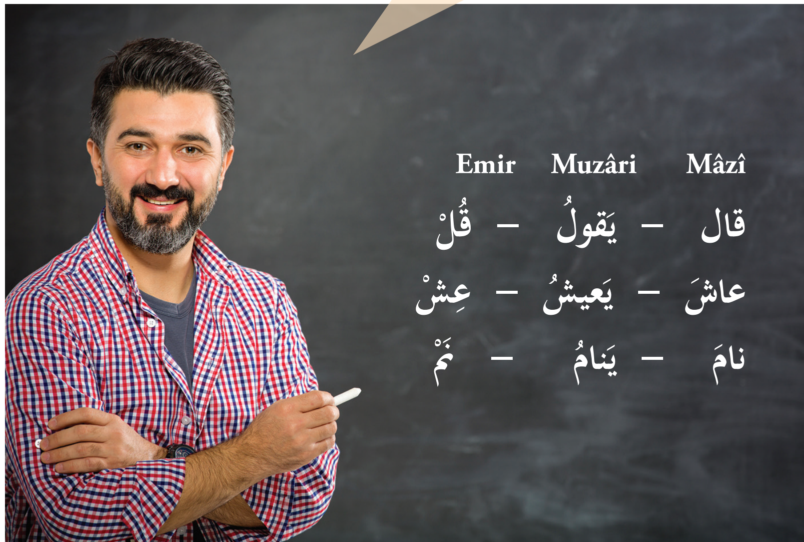
Selâmün aleyküm. Bugün ecvef fiillerin çekimlerini öğrendik. Ecvef fiil, orta harfi illetli olan fiildir. *Kâle nâme, ʻâşe* gibi. İki bölümdür:

Ecvef-i vâvî (*kâle* gibi)

Ecvef-i yâ'i (*nâme* gibi).

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.

هنا أمثلة الماضي و المضارع و الأمر للفِعل الأجوف.

Tahtaya bakınız. Burada, ecvef fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma

قراءة

حُبّ القُرْآن

في العُطْلَةِ الصَّيفيّة يَذْهَبُ الأطفالُ في تركيا إلى المساجِد لِتَعَلُّمِ قِراءَةِ القُرآنِ الكَرِيمِ و لِحِفْظِ بَعْضِ السّوَرِ و الأدْعِيَة. عائشة طالِبَة ناجِحَة في المدْرَسَة الابْتِدائِيَّةِ و ذَهَبَتْ في العطلة الصيفية الماضية إلى مَسْجِدٍ قَرِيب مِن بَيتها وتَعَلَّمَتْ قراءةَ القُرْآنِ الكريمِ هُناكَ، و حَفظتْ بَعْضَ السّورِ مِنه. و هي الآن تَقْرَأُ القُرْآنَ جَيّداً.

قال أبُوها لِعائشة يَوْماً: هل حَفِظْتِ سورةَ الإخْلاصِ يا ابنتي الشّاطِرَة.

قالتْ عائشة فوراً: نعم يا أبي، و يُمْكِنُنِي أن أَقْرأها لَكَ الآن.

فقال لها الأب: إذن اِقْرَئي سورةَ الإخلاص.

فَقَرَأتْ عائشة هذه السُّورة:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (3) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (4)

فسَعِدَ الأبُ بقِراءَتِها السَّليمَة وشَكَرَها لِنَجاحِها وحُبِّها لِلقُرْآن.

Kur'ân Sevgisi

Türkiye'de çocuklar, yaz tatilinde Kur'an-ı Kerîm okumayı öğrenmek, bazı dua ve sureleri ezberlemek için camilere giderler. Ayşe başarılı bir ilkokul öğrencisidir. Geçen yaz evine yakın bir camiye gitti ve orada Kur'ân-ı Kerîm okumayı öğrendi ve Kur'ân'dan bazı sureleri de ezberledi. O şimdi iyi Kur'ân okuyor.

Bir gün babası Ayşe'ye, "İhlâs sûresini ezberledin mi benim çalışkan kızım?" dedi.

Ayşe de hemen "Evet babacığım" dedi. "Şimdi sana okuyabilirim."

Bunun üzerine babası ona, "Öyleyse İhlas sûresini oku bakalım" deyince Ayşe bu sûreyi okudu:

"Rahman ve rahîm olan Allahın adıyla. De ki o Allah bir tektir. Allah sameddir. Doğurmadı ve doğrulmadı. O'na bir denk de olmadı."

Babası onun düzgün okuyuşundan mutlu oldu ve ona başarısından ve Kur'ân'a olan sevgisinden dolayı teşekkür etti.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	عاشَ/2
هُمْ.........	هُما.........	هُوَ عاشَ	Gâib
هُنَّ.........	هُما عاشَتا	هِيَ.........	Gâibe
أَنْتُمْ........	أَنْتُما.........	أَنْتَ عِشْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ........	أَنْتُما.........	أَنْتِ.........	Muhâtaba
نَحْنُ........		أَنا.........	Mutekellim

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen ecvef fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الطبيبة .... (قال) نَتيجة التحليل.
2. .... (نام) الطِّفْلة بِهدوءٍ.
3. صَديقه .... (مات) في حادثِ مُرورٍ.
4. هم............ (باع) الفواكهَ في السوق.
5. .... (خاف) البناتُ من الأسدِ في حديقة الحيوانات.

3- Aşağıdaki ecvef fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

1. قامَ (هن)...............
2. كان (أنا)...............
3. قال (هم)...............
4. زارَ (هو)...............
5. قادَ (أنتما) ....

4- Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz. (Muzari kalıpları fiillerin yanında verilmiştir.)

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
			زُرْ	1 - زارَ
			زُورِي	
				2 - عاشَ
				1 - قامَ
				2 - باعَ
				1 - كانَ

5- Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. تَقومُ الأمُّ لِصَلاة الفجرِ.
2. يَقولُ اللّصُّ الحقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِيّ.
3. تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ.
4. تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ.
5. يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمضان.

6- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(خوفها، المطر، الكلب، الفقر، المرض)

1. لا ينام الطفلُ بسبب ....
2. الناسُ يعيشون أيامًا صَعْبةً بسبب ....
3. لم أَدْخُل في الحديقة بسبب ....
4. عُدْنا من النُّزهة مبكِّرا بسبب ....
5. لا تقول البنتُ الحقَّ بسبب .... من أخيها الكبير.

7- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen sözcüğü öznenin (fâil veya mubtedanın) yerinde kullanarak yeniden yazınız.

1. يَعودُ المَوظَّفُ من سَفره اليَوْمَ. (مُوظَّفُونَ)
2. تابَ الرَّجلُ إلى الله. (النّساء)
3. أَنْتُمْ تَنامُونَ طولَ اليَوْمِ. (أنتِ)
4. أنا أعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة .(نحن)
5. تَعودُ البناتُ من المَدْرَسَةِ. (الطالِبانِ)
6. يَصِيحُ البائِعُ بِصَوْتٍ عالٍ. (البائِعَة)
7. نالَتْ المـُوَظّفَةُ الجائِزَةَ. (المُوظّفون)
8. الأولادُ يَفوزونَ في السّباقِ. (الوَلَدُ)
9. يَطوفُ الحُجّاجُ حَوْلَ الكَعْبَةِ. (المـُسْلِمات)
10. قال الطّالِبُ جَوابَ السّؤالِ. (الطالبتانِ)

8- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Muhammet arkadaşına gerçeği söyledi.
2. Öğrenciler üniversiteye döndüler mi?
3. Çocuklar bu filmden korktular.
4. İnsanların önünde yüksek sesle bağırmasın!
5. Bu evi satmayın.

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يُمْكِنُكِ أن تَقُودِي السّيّارَةَ في تُرْكيا.
2. لا تنام الطالباتُ بِسَبَبِ الامتحانات.
3. لا يأكُل كثيرا بِسببِ زيادة وَزْنِه.
4. تَطوفُ السّفنُ حَوْلَ الجَزيرة.
5. زُرْنا الأقارِبَ في العيدِ.
6. لم ينجحْ عليٌّ في الامتحان بِسببِ المشاكل.
7. لَمْ أدرُسْ جيّدا بِسبب الضُّيوف.
8. يَجِبُ أنْ يَقولَ هذا.
9. عِشْ حَياةً جَميلَةً.
10. عُدْتُ من العُطلة مُبَكِّرًا بسبب زواج صديقتي.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخيص

1 Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bazı ecvef fiillerle cümle kurabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 4

Günlük hayatta sıklıkla kullanılan bazı ecvef fiillerle kurulan diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmaktadır.

2 Mu'tell fiillerin ikinci grubunu oluşturan Ecvef fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Arapçada Ecvef Fiiller

Ecvef fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekiminde fiilin kaçıncı kalıptan olduğunu bilmek önemlidir. Çünkü ecvef fiil üçüncü şahıs dişil çoğullardan itibaren yapısal bir değişikliğe uğramaktadır. 3. şahıs dişil çoğuldan itibaren "iki sükûnlu harf yan yana gelemez" kuralı uyarınca illetli harf düşürülmekte; ayrıca fâ'u'l-fi'lin harekesi de bu yapıdan itibaren değişmektedir: Fiil 1. kalıptan ise damme ile harekelenmekte; fiil 1. kalıptan değilse fâ'u'l-fi'l kesra ile harekelenmektedir.

Gâib	هُوَ قال	هُما قالا	هُمْ قالوا
Gâibe	هِيَ قالَتْ	هُما قالَتا	هُنَّ ......

هُنَّ zamiri ile kullanmak üzere fiilin çekimine devam ettiğimizde sıradaki yapının هُنَّ قالْنَ şeklinde olması beklenmektedir, ancak "Arapçada sükûn ile harekeli iki harf yan yana gelmez" kuralından hareketle illetli harf düşecek ve sonuç olarak قَلْنَ elde edilecektir. Araplar, sadece ecvef fiilin mâzi çekimine özgü olmak üzere buradan itibaren fâ'u'l-fi'lin harekesinde de değişik yapmışlar ve fâ'u'l-fi'lin harekesini fiilin 1. kalıptan olup olmamasına göre damme ile veya kesra ile harekelemişlerdir. Burada قال fiili birinci kalıptan olduğu için قُلْنَ şeklinde harekelenecek ve fiilin çekimine bu şekilde devam edilecektir:

أنتَ قُلْتَ، أنتما قُلْتُما، أنتم قُلْتُم

أنتِ قُلْتِ، أنتما قُلْتُما، أنتن قُلْتُنَّ

Evcef fiilin muzârî yapısı, illetli harfin harekesinin kendisinden önceki sağlam harfe verilmesi dolayısıyla sâlim fiilin muzarisine göre standardın dışında bir yapıya sahiptir. Ecvef fiilin muzâri çekiminde de, fiilin nûn-u nisveye bitiştiği durumlarda (3. ve 2. çoğul şahıs dişillerde) iki sükûnlu harf yan yana geliyor olması dolayısıyla illetli harfler düşürülmektedir.

هُنَّ يَقولْنَ – هُنَّ يَقُلْنَ

أنتُنَّ تَقولْنَ – أَنْتُنَّ تَقُلْنَ şeklinde düşürülmesi kuralına da dikkat edilmelidir.

3 Ecvef fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Ecvef Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Ecvef-i vâvî olan قال (dedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sülâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır (أَنْتَ تَقولُ), baştaki muzâraat harfi atılır (قُولُ), baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunabildiği için başa elif harfi getirilmez ve son işlem olarak da fiilin sonu cezm edilir (قُولْ). Fark edileceği üzere burada fiilin sonu cezm edildiğinde iki sükûnlu harf yan yana gelmektedir. Kuralımız gereği illetli olan harf düşürülür ve قُلْ biçimi elde edilir. Emr-i hâzır bulma kuralını, fiilin ikinci şahsa ait diğer muzâri formları üzerinde de uygulayacak olursak,

أَنْتُما تَقُولانِ – قولا

أَنْتُمْ تَقُولُونَ – قُولوا

أَنْتِ تَقُولِينَ – قولي

أَنْتُما تَقُولانِ – قولا

أَنْتُنّ تَقُلْنَ – قُلْنَ

şeklinde olduğu görülür.

Ecvef fiilin emr-i gâib ve nehiy çekimleri için kurallar aynı olmakla birlikte 3. şahıs tekil, eril ve dişillerde ve 2. şahıs tekil erillerde iki sükûnlu harf yan yana geldiğinden illetli harflerin düşürüldüğünü, ancak diğer çekimlerde bu durum söz konusu olmadığı için illetli harflerin düşürülmediğini unutmayınız.

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Görsellerle birlikte verilen cümlelerde Arapçada sıkça kullanılan bazı kalıp ifadeler tanıtılmış; ayrıca "...بسبب" edatını ve صَلَّى fiilini cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi akşam namazının Arapça karşılığıdır?

A. صلاة الفجر
B. صلاة العصر
C. صلاة العشاء
D. صلاة الظهر
E. صلاة المغرب

2 Aşağıdakilerden hangisi ecvef fiilin tanımıdır?

A. Son harfi illetli olan fiillerdir.
B. Orta harfi illetli olan fiillerdir.
C. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.
D. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
E. İlk harfi illetli olan fiillerdir.

3 Aşağıdaki fiillerden hangisi ecveftir?

A. وَجَدَ
B. يَسُرَ
C. يَنَعَ
D. قالَ
E. أَكَلَ

4 لا تَقُولِي ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Emr-i Hâzır
B. Emr-i Gâib
C. Nehy-i Gâib
D. Nehy-i Hâzır
E. Muzari olumsuz

5 Aşağıdaki ecvef fiil çekimlerinden hangisi Emr-i Gâib formundadır?

A. لِتَعِشْ
B. لا تَعِشْ
C. لا تَعيشَ
D. لا يَعِشْ
E. لَمْ يَعِشْ

6 Aşağıdakilerden hangisi زارَ fiilinin Emr-i Hâzır çekimidir?

A. تَزُرْنَ
B. لا تَزُرْ
C. أزورُ
D. لا تَزُورونَ
E. زُرْ

7 متى تَعودينَ من عُطْلَةِ الصّيفِ؟

Yukarıdaki sorunun cevabı olmaya seçeneklerden hangisi uygundur?

A. لَمْ أعُدْ من العُطْلَةِ.
B. نَعَم، أعودُ من العُطْلَةِ.
C. سَأعودُ بعد شَهْرٍ.
D. لا تَعودينَ من العُطْلَةِ.
E. لم أَعُدْ من العطلة قبل يَوْمَيْنِ.

8 لا يَبِعْ هذه السّيارة.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bu arabayı satma!
B. Bu arabayı satmasın!
C. Bu arabayı satmıyor.
D. Bu arabayı satsın.
E. Bu arabayı satmadı.

9 "Annem sabah namazına kalkıyor." ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. أمي تَقومُ لِصلاةِ الفَجْرِ.
B. أمي لا تَقومُ لِصلاةِ الفَجْرِ.
C. أمي لِتَقُمْ لِصلاةِ الفَجْرِ.
D. أمي قومي لِصلاةِ الفَجْرِ.
E. أمي قامَتْ لِصلاةِ الفَجْرِ.

10 لا أَصومُ في رمضان بِسَبب ......

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere seçeneklerden hangisi getirilebilir?

A. المطر
B. المرور
C. مَرَضي
D. الضوضاء
E. البَرد

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Ecvef Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Ecvef Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Mâzî ve Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. A	Yanıtınız yanlış ise "Ecvef Fiilin Muzâri Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 4" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

كانَ fiili, 1. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ كانوا	هُما كانا	هُوَ كانَ	Gâib
هُنَّ كُنَّ	هُما كانَتا	هِيَ كانَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ كُنْتُمْ	أَنْتُما كُنْتُما	أَنْتَ كُنْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ كُنْتُنَّ	أَنْتُما كُنْتُما	أَنْتِ كُنْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ كُنّا		أنا كُنْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَكونونَ	هُما يَكونانِ	هُوَ يَكونُ	Gâib
هُنَّ يَكُنَّ	هُما تَكونانِ	هِيَ تَكونُ	Gâibe
أَنْتُمْ تَكونونَ	أَنْتُما تَكونانِ	أَنْتَ تَكونُ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَكُنَّ	أَنْتُما تَكونانِ	أَنْتِ تَكونينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَكونُ		أنا أَكونُ	Mutekellim

4 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen ecvef fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/خافَ)

Emr-i Hâzır

أنتم خافوا	أنتما خافا	أنتَ خَفْ	Muhâtab
أنتُنَّ خَفْنَ	أنتما خافا	أنتِ خافِي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَخافوا	هما لِيَخافا	هو لِيَخَفْ	Gâib
هُنَّ لِيَخفْنَ	هما لِتَخافا	هِي لِتَخَفْ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أَنْتُمْ لا تَخافوا	أنتما لاتَخافا	أنتَ لا تَخَفْ	Muhâtab
أنتنَّ لا تَخَفْنَ	أنتما لا تَخافا	أنتِ لا تَخافِي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَخافوا	هما لا يَخافا	هو لا يَخَفْ	Gâib
هُنّ لا يَخَفْنَ	هما لا تَخافا	هِي لا تَخَفْ	Gâibe

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiilin uygun mâzî çekimleriyle doldurunuz.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	عاشَ /2
هُمْ عاشوا	هُما عاشا	هُوَ عاشَ	Gâib
هُنَّ عِشْنَ	هُما عاشَتا	هِيَ عاشَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ عِشْتُمْ	أَنْتُما عِشْتُما	أَنْتَ عِشْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ عِشْتُنَّ	أَنْتُما عِشْتُما	أَنْتِ عِشْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ عِشْنا		أنا عِشْتُ	Mutekellim

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen ecvef fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. الطبيبة قالَتْ نَتيجة التحليل.
2. نامَتْ الطّفْلة بِهدوءٍ.
3. صَديقه ماتَ في حادثة المرور.
4. هم باعوا الفواكهَ في السوق.
5. خافَتْ البناتُ من الأسدِ في حديقة الحيوانات.

Alıştırma 3

Aşağıdaki ecvef fiillerin tümü 1. kalıptandır. Parantez içinde verilen zamire ait muzâri formlarını yazınız.

6. قامَ (هن) يَقُمْنَ
7. كان (أنا) أكونُ
8. قال (هم) يَقولونَ
9. زارَ (هو) يَزورُ
10. قادَ (أنتما) تَقودانِ

Alıştırma 4

Aşağıdaki tabloyu, verilen fiillerin tekil şahıs için uygun eril ve dişil formuyla doldurunuz.

Nehy-i Gâib	Nehy-i Hâzır	Emr-i Gâib	Emr-i Hâzır	
لا يَزُرْ	لا تَزُرْ	لِيَزُرْ	زُرْ	زارَ – 1
لا تَزُرْ	لا تَزوري	لِتَزُرْ	زوري	
لا يَعِشْ	لا تَعِشْ	لِيَعِشْ	عِشْ	عاشَ - 2
لا تَعِشْ	لا تَعِيشي	لِتَعِشْ	عِيشي	
لا يَقُمْ	لا تَقُمْ	لِيَقُمْ	قُمْ	قامَ – 1
لا تَقُمْ	لا تَقُومي	لِتَقُمْ	قُومي	
لا يَبِعْ	لا تَبِعْ	لِيَبِعْ	بِعْ	باعَ – 2
لا تَبِعْ	لا تَبيعِي	لِتَبِعْ	بِيعِي	
لا يَكُنْ	لا تَكُنْ	لِيَكُنْ	كُنْ	كانَ – 1
لا تَكُنْ	لا تَكوني	لِتَكُنْ	كُوني	

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri yakın ve uzak gelecek zamana çeviriniz.

1. تَقومُ الأمُّ لِصلاة الفجرِ.

سَتَقومُ الأمّ لِصلاة الفجرِ./ سَوْفَ تَقومُ الأمُّ لِصلاة الفجرِ.

2. يَقولُ اللِّصُّ الحقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِيّ.

سَيَقولُ اللِّصّ الحَقيقَةَ أمامَ الشُّرْطِيّ./ سَوْف يَقولُ اللِّصُّ الحقيقة أمامَ الشُّرْطِيّ.

3. تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ.

سَتَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ ./ سَوْفَ تَسيلُ الأنْهارُ في القَرْيَةِ.

4. تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ.

سَتَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ. / سَوْف تَزورُ العائِلَةُ الجَدَّ في العُطْلَةِ.

5. يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمضان.

سَيَصوم المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمَضان / سَوْفَ يَصومُ المُسْلِمونَ في شَهْرِ رمَضان.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. لا ينام الطفلُ بسبب المرض.
2. الناسُ يعيشون أياما صَعْبة بسبب الفقر.
3. لم أدْخُل في الحديقة بسبب الكلب.
4. عُدْنا من النُّزهة مبكِّرا بسبب المطر.
5. لا تقول البنتُ الحقَّ بسبب خوفها من أخيها الكبير.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen sözcüğü öznenin (fâil veya mubtedanın) yerinde kullanarak yeniden yazınız.

1. يَعودُ المَوَظَّفُ من سَفره اليَومَ. (مُوَظَّفون)

يَعودُ المُوَظَّفونَ من سَفرهم اليَومَ.

2. تابَ الرّجلُ إلى الله. (النّساء).

تابَتْ النّساءُ إلى الله.

3. أنْتُمْ تَنامُونَ طولَ اليَوْمِ. (أنتِ)

أنتِ تَنامِينَ طولَ اليَوْمِ.

4. أنا أعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة. (نحن)

نحن نَعيشُ في بيتٍ قَريبٍ من الجامعة.

5. تَعودُ البناتُ من المَدْرَسَةِ. (الطالِبان)

يَعُودُ الطالِبَانِ من المَدْرَسَةِ.

6. يَصِيحُ البائِعُ بِصَوْتٍ عالٍ. (البائِعَة)

تَصِيحُ البائِعَةُ بِصَوْتٍ عالٍ.

7. نالَتْ المُوَظّفَةُ الجائِزَةَ. (المُوظفون)

نالَ المُوَظَّفونَ الجائِزَةَ.

8. الأولادُ يَفوزونَ في السّباقِ. (الوَلَدُ)

الولد يَفوز في السّباقِ.

9. يَطوفُ الحُجّاجُ حَوْلَ الكَعْبَةِ. (المُسْلِمات)

تَطوفُ المُسْلِماتُ حَوْلَ الكَعْبَةِ.

10. قال الطّالِبُ جَوابَ السّؤالِ. (الطالبتانِ)

قالتْ الطّالِبتانِ جَوابَ السّؤالِ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Muhammet arkadaşına gerçeği söyledi. قالَ مُحَمّد لِصَديقِه الحَقيقَةَ.

2- Öğrenciler üniversiteye döndüler mi? هَلْ عادَ الطلابُ إلى الجامِعة؟

3- Çocuklar bu filmden korktular. خافَ الأوْلادُ من هذا الفيلم.

4- İnsanların önünde yüksek sesle bağırmasın!

لا يَصِحْ أمامَ الناسِ بِصَوْتٍ عالٍ. / لا تَصِحْ أمامَ الناسِ بِصَوْتٍ عالٍ.

5- Bu evi satmayın. لا تَبِيعوا هذا البيت. / لا تَبِعْنَ هذا البيت.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يُمْكِنُكِ أن تَقُودِي السّيّارَةَ في تُرْكيا.
Türkiye'de araba sürebilirsin.

2. لا تنامُ الطالباتُ بِسَبَبِ الامتحانات.
Kız öğrenciler sınavlar sebebiyle uyumuyorlar.

3. لا يأكُلُ كثيرًا بسبب زيادة وزنه.
Kilosundaki artıştan dolayı çok yemiyor.

4. تَطوفُ السّفنُ حَوْلَ الجَزيرة.
Gemiler adanın etrafında dönüyorlar.

5. زُرْنا الأقارِبَ في العيدِ.
Bayramda akrabaları ziyaret ettik.

6. لَمْ ينجحْ عليٌّ في الامتحان بسبب المشاكل.
Ali problemler dolayısıyla sınavda başarılı olamadı.

7. لَمْ أدرُسْ جيّدًا بسببِ الضّيوفِ.
Misafirler yüzünden iyi çalışamadım.

8. يَجِبُ أنْ يَقولَ هذا.
Bunu söylemesi gerekir.

9. عِشْ حَياةً جَميلَةً.
Güzel bir hayat yaşa.

10. عُدْتُ من العُطلة مبكِّرًا بسبَبِ زَواجِ صديقتي.
Arkadaşımın evliliği sebebiyle tatilden erken döndüm.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَدْعِيَة (*ed'ıye*) **dualar** (t.) دُعاء (*du'â*)

اِسْتِماع (*istimâ'*) **dinleme**

باعَ – يَبيعُ (*bâ'a– yebî'u*) **satmak**

بائِع (*bâ'i'*) **satıcı**

تابَ – يَتوبُ (*tâbe– yetûbu*) **tövbe etmek**

تَعَلَّمَ (*te'alleme*) **öğrendi**

تلاوة (*tilâve*) **okuma; ezbere okuma**

جَائِزَة (*câ'ize*) **ödül**

جَزيرة (*cezîre*) **ada**

حَفِظَ – يَحْفَظُ (*hafiza - yahfazu*) **ezberlemek; korumak, saklamak**

حَوْلَ (*havle*) **etrafı, etrafında**

خافَ – يَخافُ (*hâfe– yehâfu*) **korkmak**

دَوْرَة (*devre*) **kurs**

زارَ – يَزور (*zâre– yezûru*) **ziyaret etmek**

سارَ – يَسيرُ (*sâre– yesîru*) **yürümek**

سالَ – يَسيلُ (*sâle– yesîlu*) **akmak**

سُوَر (*suver*) **sureler** (t.) سُورَة (*sûre*)

شاطِر (*şâtır*) **zeki, akıllı, becerikli**

صاحَ – يَصيحُ (*sâha – yasîhu*) **bağırmak**

صامَ – يَصومُ (*sâme– yesûmu*) **oruç tutmak**

صلاة (*salât*) **namaz**

صَيْفي (*sayfî*) **yazlık, yazla ilgili, yaza ait**

ضَوْضاء (*davdâ'*) **gürültü**

طافَ – يَطوفُ (*tâfe– yetûfu*) **etrafında dönmek**

عادَ – يَعودُ (*'âde– ye'ûdu*) **geri dönmek**

عاشَ – يَعيشُ (*'âşe– ye'îşu*) **yaşamak**

فازَ – يَفوزُ (*fâze– yefûzu*) **kazanmak**

قادَ – يَقودُ (*kâde– yekûdu*) **araç vb. sürmek**

قالَ – يَقولُ (*kâle– yekûlu*) **söylemek**

قامَ – يَقومُ (*kâme– yekûmu*) **kalkmak; gerçekleştirmek**

كانَ – يَكونُ (*kâne– yekûnu*) **olmak**

لِصّ (*lıss*) **hırsız**

ماتَ – يَموتُ (*mâte– yemûtu*) **ölmek**

مَشاكِل (*meşâkil*) **problemler, sorunlar** (t.) مُشْكِلَة (*muşkile*)

نالَ – يَنالُ (*nâle - yenâlu*) **elde etmek, kazanmak**

هُدوء (*hudû'*) **sakin bir şekilde**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

إضافة إلى (*idâfeten ilâ*) **ek olarak, ilâveten**

صلاة التَّراويح (*salâtu't-terâvîh*) **teravi namazı**

صلاة الظُّهْر (*salâtu'z-zuhr*) **öğlen namazı**

صلاة العِشاء (*salâtu'l-'ışâ*) **yatsı namazı**

صلاة العَصْر (*salâtu'l-'asr*) **ikindi namazı**

صلاة الفَجْر (*salâtu'l-fecr*) **sabah namazı**

صلاة المَغْرِب (*salâtu'l-magrib*) **akşam namazı**

كامِلاً (*kâmilen*) **tam, eksiksiz**

لِأول مرّة (*li evvel merra*) **ilk kez**